

OPONENTSKÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Názov práce: *Posttraumatické reakcie, coping a ich koreláty u pacientov s onkologickým ochorením*
Autor práce: Mgr. Gabriel Baník, PhD.
Oponent: Mgr. Denisa Fedáková, PhD.
Odbor HIK: všeobecná a experimentálna psychológia

Téma predloženej habilitačnej práce je aktuálna a akcentuje úlohu a význam psychológie, ako aj dôležitosť porozumenia reakciám jednotlivca v súvislosti s diagnostikovaním onkologického ochorenia a procesom zvládania tejto náročnej životnej situácie.

Úvodná časť práce (kapitoly: Onkologické ochorenie, Postraumatické reakcie pacientov s onkologickým ochorením a Zvládanie onkologického ochorenia) je napísaná prehľadne, kapitoly sú vhodne zvolené a štruktúra textu je zmysluplná. Považujem za dôležité, že práca nie je fokusovaná výhradne na negatívne zmeny (poruchy) v súvislosti s onkologickým ochorením, ale aj na zmeny pozitívne (rast). Tento aspekt práce vnímam ako významný prínos najmä na úrovni národnej, keďže v domácej literatúre nevidujem dostatočné akcentovanie práve týchto pozitívnych reakcií v súvislosti s onkologickým ochorením. Navyše, kladne hodnotím aj zameranie sa na problematiku zvládania (copingu) v súvislosti s posttraumatickými reakciami. Povšimnutiahodným prvkom predloženej práce je skúmanie postraumatických reakcií a copingu prostredníctvom sieťového prístupu. Ten je podrobnejšie popísaný v časti „metóda“.

Slabou stránkou práce sú chyby, ktoré sú prítomné na stranách práce. V texte celej práce sa objavujú preklepy a „spojenéslová“, a preto pre ďalšie publikovanie výsledkov práce v slovenskom jazyku dôrazne odporúčam jazykovú korektúru textu.

Habilitačná práca mala stanovených viacero cieľov, no sú napísané všeobecne, bez ďalšieho konkretizovania. Nedopĺňajú ich ani výskumné otázky. V globále je možné na základe výsledkov usudzovať, že ciele boli splnené. Avšak, výsledková časť práce pozostáva zo siedmich štúdií, ktoré neboli vopred nejako popísané a zdôvodnené, nie je jasné aké ciele sledujú, resp. ciele popísané v podkapitole „cieľ práce“ nie sú priradené k jednotlivým štúdiám. Navyše, ciele, sú popísané v dvoch vetách, bez očíslovania, či iného označenia: „analyzovať špecifické charakteristiky PTSD, PTG a copingu onkologického ochorenia a ich vzájomné prepojenie z pohľadu sieťového prístupu“; „overiť, aký je vzťah medzi PTSD a PTG a zistiť, ktoré biopsychosociálne faktory s nimi súvisia“; „ktoré copingové stratégie sú dôležité vo vzťahu s PTSD a PTG a ktoré faktory predikujú copingové stratégie.“ Bolo by vhodné pri obhajobe

prehľadne (napr. tabuľkou) odprezentovať ciele a priradiť ich k jednotlivým štúdiám a deklarovať tak ich splnenie.

Ďalej, na základe preštudovania predloženej práce sa domnievam, že použité členenie práce úvod-metódy-výsledky-diskusia, ktoré je mimoriadne osvedčené a vnáša prehľadnosť do publikovaných štúdií, nie je najvhodnejším postupom pri takých rozsiahlych prácach, akou je táto. Z môjho pohľadu, takéto členenie práce, na veľké celky, nepridáva prehľadnosti práce a súvislosti sa v nej strácajú. Má to za následok napr. to, že bez vysvetlenia a zdôvodnenia sa v šiestej štúdii sa do centra pozornosti dostávajú koreláty duševného zdravia, ktorých prítomnosť možno v súvislosti s témou práce anticipovať, no neboli v cieľoch práce a ani v úvode štúdie č. 6 dostatočne priblížené a popísané.

Zvolené metódy spracovania dát sú opodstatnené. Autor pri spracovaní dát dbal na zabezpečenie ich kvality, čo dokumentuje popisom výskumných súborov, ich heterogénnosti, prácou s chýbajúcimi dátami aj hodnotami reliability použitých výskumných nástrojov. Ako som uviedla už vyššie, pre štatistické spracovanie dát bola použitá sieťová analýza, ktorá umožňuje vhlád do štruktúry sledovaných psychologických konštruktov, aj do ich vzájomných vzťahov. Okrem sieťového prístupu boli v práci použité aj korelačné a regresné analýzy. Výsledková časť prináša množstvo výsledkov, ktoré sú prezentované sedemdesiatimi obrázkami a viac ako dvadsiatimi tabuľkami. Vzhľadom na množstvo štúdií a množstvo zverejnených výsledkov je, z môjho pohľadu, výsledková časť málo prehľadná. Autor sa to snažil sprehľadniť vloženými popisnými textami, ktoré do výsledkovej časti vnášajú istý poriadok.

V časti diskusia oceňujem predovšetkým precízne a detailné diskutovanie zistení, ktoré bolo umožnené predovšetkým prostredníctvom aplikovaných sieťových analýz.

Predložená práca aplikuje menej známy sieťový prístup, prostredníctvom ktorého sieťové modely umožňujú identifikovať prepojenia medzi negatívnymi a pozitívnymi posttraumatickými reakciami, ako aj copingovými stratégiami. Domnievam sa, že metóda sieťových analýz bola v súvislosti so stanovenými cieľmi práce vhodne zvolená a sieťový prístup umožnil komplexné štúdium štruktúry vybraných psychologických konštruktov. Práca navyše poukazuje na prínos psychologických štúdií napr. pre medicínske disciplíny, nielen v podobe zvoleného sieťového prístupu, ale aj v podobe zistení, ktoré môže prinášať administrovanie psychodiagnostických metód onkologickým pacientom. Vzhľadom na počet participujúcich onkologických pacientov, bolo ich 926 v troch výskumných súboroch (116, 126 a 684) a množstvo realizovaných analýz a prezentovaných výsledkov považujem túto štúdiu za výnimočný počin.

Pre autora mám dve otázky:

1. Na základe vlastných skúseností s aplikáciou sieťového prístupu v psychologickom výskume, aké výhody a nevýhody tejto metódy by autor uviedol?
2. Dáta, ktoré autor spracovával boli zhromaždené (vo veľkej miere) pred pandémiou Covid-19. Aké by boli hypotézy autora v súvislosti s jeho zisteniami a s reflexiou kontextu pandemickej situácie? (Aké sú hypotézy autora v súvislosti s dopadmi pandémie na psychologické konštrukty a súvislosti, ktoré autor skúmal?)

Záverečné hodnotenie

Habilitačnú prácu *Posttraumatické reakcie, coping a ich koreláty u pacientov s onkologickým ochorením* autora Mgr. Gabriela Baníka, PhD. **odporúčam** prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe a habilitačnej prednáške **odporúčam** udeliť vedecko-pedagogický titul docent v odbore **všeobecná a experimentálna psychológia**.

V Košiciach, 10.1.2022

Mgr. Denisa Fedáková, PhD.